

Summula Raymundi

dilectio. sed si tertia supuenerit statim remittit dilectio. Secdo ē ibi p̄s-
ctio indiuisibilis. et ex hoc est ibi m̄imonij qd̄ est fact̄ m̄. Tercio ibi ē cō-
iunctio vtilis. et ex hoc orit̄ bonū. plis qd̄ ḡnat̄ p̄ncipaliter ad cultū d̄i. Et
q̄ triplex iunctio cōr̄ndet triplici bono m̄imonij. Un̄ iunctio singular̄
ris cōr̄ndet bono fidei. sed iunctio indiuisibilis bono m̄imonij iunctio
v̄o vtilis bono plis.

Secdo notādū q̄ in m̄imonio est triplex actus iugal̄is. Quibā ē lis-
citus. quidā fragilis. et quidā phibit̄. Act̄ licit̄ ē triplex. quidā simplic̄
fit p̄t̄ plis ḡnatōem. et ille ē act̄ x̄tus et meritor̄. Secdo sit in reddendo
debitū thori. et iste etiā est licit̄. q̄ vir tenet̄ reddere mulieri debitū car-
nis. Tercio ē p̄ter fornicatōem euitādā. Et hoc est dupl̄. vel in iuge. v̄l
in se. si in iuge. tunc non peccat. si aut̄ in se peccat. Secdo act̄ iugal̄ ē fra-
gilis. et iste fit p̄t̄ dilectōem. et hoc dupl̄. vel p̄t̄ dilectōem vxor̄iaz.
vel fornicatōiā. si vxor̄iā peccat venialit̄. Verbigrā aliquis dicit sic. ego
cognosco vxorē meā p̄t̄ ip̄ius delectōem. et si non eēt vxor̄ mea ip̄am
non cognoscerem. et in hoc peccat venialit̄. Si aut̄ diligit eā fornicarie.
tunc in hoc peccat mortāl̄. Verbigrā. dicit aliquis. si talis non eēt vxor̄
mea adhuc vellem eā cognoscere si possem. et sic ibi est dilectio fornicaria
Mercius actus iugal̄is est phibitus. et iste fit pluribus mōis. Primo fit
in tpe quo phibitum est ab eccl̄ia. scz in aduētū domini. in q̄draḡesima.
et tpe infirmitatis mulieris. et sic p̄r̄ in quattuor t̄pib̄ anni. et in alijs m̄-
tis. in q̄bus non licet exercere iura carnalia. Itē non dnt̄ fieri in locis cō-
secrat̄is. et n̄ dnt̄ fieri p̄ modū incitatōis. q̄ quotienscunq̄ hō incitat̄ se
ip̄m ad hoc peccat mortāl̄.

Ultimo notādū. q̄ aliquis h̄ns vxorē coḡscat carnāl̄ sororē vxor̄is sue
tunc dubitat̄. vtz deinceps possit coḡscere vxorē suā. R̄ n̄r̄ s̄m̄ plures do-
ctores q̄ nō. sed ip̄e dz̄ p̄t̄ue abstinere. q̄ iā vxor̄ sua s̄a sua p̄ sanguinea
seu affinis efficit̄ ex coitu p̄t̄rato cū sorore vxor̄is. Et q̄ritur vlt̄erius.
vtz talis dz̄ dimittere vxorē suā vel non. R̄ n̄r̄ s̄b̄ distinctōe. q̄ vel talis co-
gnouit sororē vxor̄is scient̄ vel ignorāter. si ignorāter. nō pt̄ dimittere. q̄
talis error non opat̄ diuortii. si aut̄ scient̄ fecerit. tū vxor̄ pt̄ ab eo separi
si aut̄ non sepant̄. tunc ip̄e vir debitū thori nō dz̄ petere.
i. ihibem̄ sacerdotū

Columnus in domibus p̄sonas p̄byteroz

s̄ mulieres s̄ sacerdot̄
Suspectas esse. mater soroz atqz sorores

s̄ domib̄ i. p̄ sanguinee

Filia vel fratris in eis sint vel prope nepres

s̄ sacerdotes i. infirmis i. paup̄ib̄

Ni pro posse suo miseris socijs vel egenis

s̄ sacerdotes i. phibitoz

Hospicij nec sint hi lusores vetitoz

i. sicut i. taxilloz

Luboz. velut est alee globi decioz

Certe est terci⁹ tractat⁹ hui⁹ libri. in quo autor be⁹minat d⁹vitar⁹ hone⁹state clericoy. Et diuidit in duas ptes. In p⁹ma autor facit qd⁹ dcm est. In scda determinat de yfura e ei⁹ specieb⁹. Scda. ibi (vsure spe) Prima adhuc in duas. Na pmo facit qd⁹ dcm est. Scdo be⁹minat de symonia. ibi (Svendis) Prima adhuc in duas. pmo facit qd⁹ dcm est. Scdo be⁹minat d⁹ bellis pncipū. Scda. ibi (Si pnceps) Prima adhuc i duas. naz pmo facit qd⁹ dcm ē. Scdo be⁹minat d⁹ reb⁹ inuentis q⁹ s⁹ p⁹bite docens qd⁹ sit agendū circa istas. scda. ibi (Si bona) Prima adhuc in duas. na pmo facit qd⁹ dcm est. Scdo be⁹minat de furib⁹. raptorib⁹. e malefactoribus. Scda. ibi (Fraude) ptes patebunt in pccssu. ¶ Quātū ad p⁹mā ptem autor vult q⁹ in domib⁹ sacerdotū non dnt habitare p⁹sonē suspecte vt s⁹ iuuenes mulieres. Et rō est. qz hōies haberēt statim suspitōem d⁹ sacerdotē sup talib⁹ p⁹sonis iuuenib⁹. tñ m⁹ e⁹ sorores filij vel filie soroy pnt bñ cōmorari ipis. Deinde autor s⁹bit ponēdo duo documēta de vita e hone⁹state clericoy dicens q⁹ clerici siue sacerdotes dnt egenis. peregrinise alijs paupibus benefacere. p⁹ ch⁹ri noie ipis elemosynas dando. ipos hospitandos. ipisq⁹ v⁹bis auxiliys alijs bonis opibus sbueniendo. Subdit v⁹terius aliud documētū q⁹ clerici e sacerdotes non dnt ad⁹herere ludis p⁹hibitis. nec dnt eē manifesti lusores in alca. in globis. e in decijs. i. taxillis qz tales ludi p⁹hibiti s⁹.

Morandū pmo. q⁹ autor p⁹hibet hic in lrā mulieres suspectas siue in honestas fuisse siue morari in domib⁹ sacerdotū. Pro quo sciēdū. q⁹ mulieres s⁹ duplices. lrā quedā s⁹ p⁹iuncte. quedā extranee. p⁹iuncte s⁹ p⁹san guinee. e illas sacerdos p⁹ h⁹re in domo sua. Sed extranee s⁹ alie mulieres ipis sacerdotibus non attinētes. mō p⁹ns lrā intelligit d⁹ mulierib⁹ extraneis. p⁹pt suspitōem tollendā. Quōiuncte mulieres s⁹ duplices. nā quedā s⁹ p⁹iuncte mediate. e quedā immediate. immediate s⁹ p⁹ sanguinee. sed mediate s⁹ familiares ipay p⁹ sanguineay. mō in lieres immediate. vt cō sanguinee pnt habitare cū sacerdotib⁹. sed mulieres p⁹iuncte mediate. vt s⁹ familiares ipay p⁹ sanguineay non pnt habitare cū sacerdotib⁹. De q⁹ b⁹tris Aug⁹. Quēcunqz sorozib⁹ meis iuncte s⁹ sorores mee nō s⁹. Et illa familiaris s⁹ duplices. aut s⁹ satis amose. aut iuuenis. si p⁹mū. tūc dnt pnt sustineri in domib⁹ sacerdotū. si secūdbū. tūc nō dnt sustineri. qz de Bernar dus q⁹ calam⁹ apposit⁹ igni faciliter incendit. eodez mō est de sacerdote. nā si sacerdos eet apud pulchrā mulierē. tunc cito calor luxurie in eo incenderet ab ea. ne gōtingat p⁹hibet eas eē in domib⁹ sacerdotū. Vñ legit in dialogo beati Gregorij pape q⁹ fuit quidā sacerdos q⁹ m⁹ em suā p⁹ seini tā buxit manu coopta. tūc m⁹ a filio que fuit. q⁹re hoc faceret. rōdit sacerdos. mator mi tact⁹ e species mulieris decepit multos. ne g⁹ ex tactu m⁹ hi mala crescat. cogitatio duco te manu coopta. Mō orquo talis timor e mala in p⁹pa matre. multū plus est timēdū in alijs. ¶ Tez p⁹sonē p⁹ sanguinee sunt duplices. qdā s⁹ in linea descendētū. qdā in linea ascēdētū. vt m⁹. aua. paua. e. sed in linea descendētū s⁹ filie neptes. e sic d⁹ alijs mō h⁹mōi mulieres non p⁹hibent v⁹sqz ad q⁹ntū gradū. qz d⁹ talib⁹ nō ē mala suspicio. Sed alia est linea trāsuerfalis vel collateralis. vbi mulieres p⁹hibēt v⁹sqz ad terciū vel quartū gradū.

Summula Raymundi

¶ Scdo notādū circa pmū documentū auctor in textu inuit q̄ sacerdo-
tes debent succurrere paupib⁹ et iura assignāt rōem huius qz sacerdotes
viuunt d̄ patrimonio ch̄ri. et iō qn̄ sacerdos ordines accipiūt tūc manus
ei⁹ inungunt oleo. qz p̄ oleū denotat qd̄ dñt esse misericordes et plus obli-
gant ad misericordiam q̄ alij hoies. Un̄ legit̄ in canonica Toānis caplo. ij.
q̄ om̄e pctm̄ est ex̄cupiscētia carnis aut ex̄cupiscētia oculoꝝ. aut ex̄
supbia vite. Concupiscētia carnis est luxuria. cupiscētia oculoꝝ ē aua-
ricia. supbia vite ē ipa supbia. Et in ist̄ hō peccat tripl̄r. scilz. in deū. in pri-
mū. et in semetipm̄. in deū peccat p̄ supbiā. in pximū p̄ auariciā. in semet-
ipm̄ p̄ luxuriā. Et de istis pctis p̄ hō facilius satisfacere p̄ tria bōa opa.
scz. p̄ oēs. ieiunia. et elemosynas. qz hō peccās p̄ supbiā p̄ satisfacere per
hūiles ofones et deuotas. Scdo hō peccat p̄ auariciā in pximum et huic
pctō p̄ satisfacere p̄ largitōem elemosynay sbueniēdo paupib⁹. Tercio
hō peccat p̄ luxuriā in semetipm̄ et huic pctō p̄ satisfacere p̄ ieiunia. Qd̄
ad p̄positū. merito sacerdotes hortātur ad bona opa. scz. ad misericordiam ad
dādum elemosynas rēijs. quia om̄ia que possident sunt elemosynae s̄stis
tute in redemptōem animay: in adeptōem celestis curie. qz cum eis pu-
re dant. p̄pter deū quo ad vitā eoz. iō illa quib⁹ ad nēcitatē nō indigent
dñt dare. p̄pter deū. scz. paupib⁹ secularib⁹ vel alijs sacerdotib⁹ egenis tri-
te sustentatōem non hntibus.

¶ Ultimo notādū circa secundū documentū. qd̄ sacerdotes non dñt lus-
dere. Pro quo sciendū. qd̄ in aliqb⁹ casibus p̄nt ipi sacerdotes licite ludere
scz. pure cā recreatōis. qz forte sacerdos fatigat⁹ ex studio vel ofonib⁹ ad
recreatōem adipiscendā licite p̄t se in honestis ludis pay exercere. Pro q̄
sciendū. qd̄ ad ludū licitū requirunt plura. Primo requirūt honestas plo-
nay. et sic ipi sacerdotes cū inhonestis hoibus non dñt ludere vt cū cōmu-
ni pp̄ve l vulgo. nec et dñt ludere cum mulierib⁹. qz hoc p̄ncipalr̄ ip̄sis
est inhibitū. vt patebit de circūstantiis ludi. de quibus dicit̄ infra. Scdo
requirūt honestas instrumentoz. et iō sacerdos cum globis et cum taxillis
ludere non dz. vt manifeste d̄t textus. Tercio requirūt hōestas t̄pis. qz lu-
dus non dz fieri in dieb⁹ celebub⁹ et in noctib⁹. et oēs isti erāt q̄ in nocte na-
tiuitatis ch̄ri ludūt taxillis. Quarto requirūt honestas materie. scz. qz lu-
dāt. p̄yna affatura vel cātro ceruise seu vini. vel p̄ parua et modica pecu-
nia. et si vltra aliquis trāsgrederetur. tunc ludus fieret illicit⁹. Quinto re-
quirūt honestas moy. scilz. qd̄ bene sint morigerati in ludo. ita qd̄ iste lu-
dus fiat in gaudio. sine bello. sine rixa. sine inuidia. sine detractione. sine
fraude. et sine om̄i dolo. Un̄ notādum s̄m theologos. lud⁹ sacerdotū iō
est phibit⁹. et non solū sacerdotib⁹. imo om̄ib⁹ ch̄ris fidelib⁹. qz ibi p̄curant
plura vicia. p̄mo ibi p̄curit auaricia in hoc qd̄ hz desiderii lucrādi. Secū-
do p̄curit volūtas spoliādi. et sic aduenit rapina. Tercio cōcurrit yfura. qz
p̄ponit cū parua pecunia magnā. Item ibi p̄curit mendacia et iuramē-
ta que nociua s̄t. et phibita. qz d̄t sc̄ptura. mēdax oz necat aiā. et sc̄ptur
est. neqz iuraueris p̄ celū. neqz p̄ terrā. Et t̄ia ibi dāt sc̄dalu circūstātib⁹.
et hoc fit p̄tra phibitōem ecclie. Et t̄iam ibi fit t̄pis om̄issio. qz isto tpe p̄nt
exercere bona opa. iō p̄pter ista que sequuntur ex ludo ip̄is sacerdotib⁹
et clericis ludus est phibit⁹.

sacre scripture s^r p^rbyteri
In libris studeant sermonibus et recitando
 .i. miracula et gesta sc^ro^rum pat^rum q^o ē iustū
Sanctorum vitas et agendo quod sit honestum
 inhereat eis cōmissay

Inuigilent curis animarum nocte dieq^{ue}
 .i. si seq^r utilitas .i. vitā hūanā p^r fidelib^{us} ch^ristianis

Si sit opus corpus animam dent pro grege ch^risti
 nihil pficiat s^r p^rbyteros sacerdotes

Nil faciant quod non decet hos sint h^{ic} moderati
 vestimētis habitu vtant

Vestibus et cultu sic viuant exteriori
 .i. q^{ui} .i. informatores s^{ub}ditoy

Ut sint doctores et sint exempla suorum
 s^r informare p^r p^rdicatores honesta

Et quod lingua nequit saltem doceat bona vita

Chic autor ostendit in quib^{us} clerici et sacerdotes se exercere d^{eb}nt. Et d^{icit} sac^rdo^{tes} et clerici d^{eb}nt studere in libris in quib^{us} videat vitas et passioes san^{cto}rum. et illas recitare d^{eb}nt laici vt sumat in hoc exempla corrigendi se et n^{on} h^{ab}it d^{eb}nt agere nisi q^{uod} sit honestum. Et d^{eb}nt omnib^{us} t^{em}p^{or}ib^{us} vigilare in curis animay vt ipi aias sui gregis do commendat. et s^{ub}ditos eoy in bona vita conseruant. et d^{eb}nt omnia sua agibilia curiali m^odo et p^rcessu ordinare. et ill^{ud} q^{uod} nolūt sibi fieri. etiā alijs nō faciāt. Et d^{eb}nt ponere corp^{us} et aiam suā p^r conseruatione animay fidelis si necesse fuerit. et si aliq^{uod} utilitas ex eo p^{oss}it fieri. et d^{eb}nt eē moderati in vestib^{us} et cibarijs seu victu et amictu vt et alijs ch^rustifidelibus succurrere possent. Et sic ipi viuere d^{eb}nt p^ruersatōe cultu exteriori: vt sint bonū exemplū suoy s^{ub}ditoy. et dato q^{uod} ipi s^{ub}ditū nō p^{oss}it instrui sermonib^{us}. t^{am}ē instruent ipos bonis exēptis.

Primo notādū. nā lrā d^{icit} q^{uod} sacerdotes d^{eb}nt studere in libris et debet studere vitam sanctorum et hanc recitare p^r p^rfecto. Rō est. q^{uod} ipi nō ali^{ud} ne^{cess}ociari h^{ab}nt nisi q^{uod} vigilēt in curis aiaz. q^{uod} ipi se sp^{iritu} d^{eb}nt occupare cū aliq^{uod} bono factoyt non ociosus inueniant. q^{uod} d^{icit} Ap^{ostolus}. Nolite locū dare diabolo. q^{uod} quē diabolus ociosum inuenit istum puerius occupatōib^{us} occupat et ipm seducit. et sic tūc talis p^{er}petue fundit. ex eo q^{uod} ociosus dat locū diabolo. vt p^{er} d^{icit} Salomone. q^{uod} interim q^{uod} fuit in p^rstructōe tēplū do placuit. s^{ed} postq^{uam} definebatur ociosus fuerat tūc idolatriā exercebat. Et sic diabolus ipos ociosos seducit cū p^ruersis opationib^{us}. ne q^{uod} hoc p^{ro}tingat. tunc ipi clerici nō debent ocitari. s^{ed} debet studere in libris miracula et passiones sc^ro^rum recitando populo.

Secūdo notādū. q^{uod} ipi p^rbyteri diligēt d^{eb}nt custodire aias suoy p^roch^{la}litū. ne seducant p^r malas suggestiones diaboli. q^{uod} d^{icit} Ap^{ostolus}. Sobrii estote et vigilate iⁿ d^{omi}no. oues cōmissē s^{ci} sacerdotib^{us} vt ipas nō lesas s^{ed} p^rfectas et incolimesz firmiter in fide stātes d^o cōmēdāt

Tercio notādū. d^{icit} autor in lrā q^{uod} si fuerit opus tunc ipi p^rbyteri p^rles

Summula sapientie

bani dñt ponere corp⁹ & aiā. i. vitā animalē p saluatione christi fidelis
& p p̄lo eis cōmissio. Pro quo ē sciēdū q̄ sacerdotes non ip̄ dñt hoc fac
rensi videāt vtilitatē aliquā ex eo puenire. Sed si nulla vtilitas p̄t inde
sequi tunc non dñt facere. vñ sacerdos statim p̄no v̄bo nō d̄z mozi p̄ po
pulo. s̄z solū si p̄derat q̄ sit ardua cā. s̄z q̄ oues vellēt deficere i s̄d catho
lica p̄p̄t p̄ uasidēs. p̄secutōes. vel passiones aliq̄s. tūc sacerdotes dñt ip̄as
p̄dicare vt fiat fortes in fide. vñ *H p̄ps. H rēs citote fortes & sobrii in fide.*
Et sic et̄ ip̄i sacerdotes dñt facere ius prochialibus. nā dñt doctrinā au
toritates ip̄is recitare: & si ip̄i credere noluerint tunc morti se tradunt et
suos s̄ditos in fide conuānt. s̄z si non videant vtilitatē ex morte suave
nire. tunc faciāt sicut fecit ch̄ūs. q̄ cum iudi volebāt *Ihm* lapidare. tūc
abcondit se: & exiit d̄ templo. q̄z nondū ven. t̄ t̄ps passionis ei⁹. Sic simi
ludō faciāt sacerdotes si non viderint vtilitatē ex morte sua puenire.
Quarto notādum. iurisse ex p̄tī l̄ā trahūt cām quare p̄tract⁹ matri
mo. i. talis sit. phibit⁹ sacerdotib⁹. nā ad ip̄m sacerdotē plura requirūt. P̄i
mo em̄ requirūt ad v̄m sacerdotē. q̄ ip̄e d̄z studere in sacra sc̄ptura. & per
hoc euitabit multas vanas cogitatōes que occurrēt sibi ocioso. q̄z nostra
memoria habet se sicut molendinū. in quo si ponit bonū si morētū bonū
molit. sed si p̄x imponit picē rep̄nat. Sic si l̄udō ē d̄ ip̄is sacerdotib⁹. i. e.
si non studeat in sacra sc̄ptura vbi miraculat passiones sanctorū habent.
tunc ip̄i occupāt se malis opationibus. Et̄ n̄a memoria h̄z ic vt rex.
q̄ qñ aliquis rex occupat in bello. tūc oēs s̄diti sui occupant ibidē. s̄z qñ
ip̄e est liberz solut⁹ tunc quilibet trāsit vbi vult. Sic si l̄udō est d̄ n̄a me
moria: & aiā. q̄ quādo ip̄a occupat in sacra scriptura tunc oēs sensus oc
cupātur in sacra sc̄ptura. sed qñ non. tūc qlibet sensus occupat delectatōe
p̄p̄a tobiccio. & sic homo cadit in multiplices cogitatōes. s̄z tūc sacerdos
trahit ex occupatōe tali p̄ studiū sacre scripture. Per domesticū p̄cu
ratōem. videlz v̄rouz & pueroz in m̄rimonio nimis occupant sacerdo
tes. s̄z tract⁹ m̄rimoniē ip̄is phibitus: q̄ sicut de Lōmēdator. q̄ n̄la v̄
monio p̄sistit impedit sc̄iam in hoie. ne s̄z tollat tale bonū. tunc p̄tractus
m̄rimoniē ip̄is sacerdotibus est phibitus. Secūdo ad sacerdotē requirūt cō
uersatōis maturit. s. que iterum tollitur p̄ m̄rimonium p̄pter instabili
tatem ip̄az malit̄. q̄ vt sic mulier traheret v̄z d̄ conuersione matu
raz bona. & v̄d Quā sancto sancte eris. &c. Ne s̄z tollatur hoc bonū tūc te
rum p̄tract⁹ m̄rimoniē sacerdotibus est phibitus. Tercio requirūt ad sa
cerdotē b̄n̄ficiē officij: animaz sibi cōmissaz fidelitas. vt h̄r. *Ioannis*
vicino. vbi dixit dñs. petre amas me. &c. Et̄ utud bonum itez possit im
pediri p̄ m̄rimoniū. Quarto requirūt q̄ si necē fuerit aiā suā d̄z ponere
p̄ oib⁹. & hoc itez tollerēt p̄ m̄rimoniū. q̄z in m̄rimonio ē pluralitas si
loz & siliaz. quib⁹ tunc sacerdos deberet p̄esse eis necētia corp̄is p̄curan
do. & sic non posset attētare sacerdotalē dignitatē & diuinū officij. vñ *De*
trista. Plurib⁹ intent⁹ minor est ad singula sensus. Quinto ad v̄m sacer
dotē requirūt. q̄ si necē fuerit tunc ip̄e d̄z s̄buenire paup̄ib⁹ in v̄bis. in exē
plis. in elem̄sinis. in rebus exterioribus: & in alijs bonis. Et̄ dicunt qui
dam doctores q̄ melius est ip̄i sacerdoti q̄ s̄bueniat cum doctrina q̄ cū

elemosyna. et assignat rōem talē: qz aia p̄stātor ē corpe. s; bona doctrina
nutrit aiam. elemosyna at corp̄. q̄ sequit̄ p̄positum q̄ bona doctrina sit
melior elemosyna. Et qz greci nolebāt statuto Ap̄lico obedire. sed viua
voce r̄nantimter appellauerūt. igit̄ ois doctrina et sapia ab eis ē ablata.
S; quondā ois sapiat doctrina uigebat ap̄ eos. nūc at ois doctrinae sapi
entia lata ē ad nos et ad eccliam nr̄am.

..tales aues venaticas clericis p̄hibem⁹
Nifos accipitres falconas his in̄hibemus

garulātes poratores .i. canes venaticos

Non sint clamosi bibuli. catulos uec habentes

s̄ p̄byteri facere

Venaticos. possunt opus exercere necesse

reficere

s̄ tales p̄byteri

Ut religare libros vel scribere pro p̄cio. si

paupes diuitiaz p̄byteris

Sint inopes rerum. vel eis substantia desit

talia instrumēta .i. volatilia

Retia tenticula que sunt ad aues capiendas

.i. talia aialia .i. puas clericis

Aut leporos vel bestecolas permitimus istis

publica

s̄ clerici

Uel que clamosa non sit venatio. possunt

.i. p̄edere

s̄ eis

Piscari licite. piscatio publica desit

s̄ sit tal̄ piscatio honesta s̄ clerici

Sed priuata. pia dum conueniunt sit eorum

opatio .i. q̄ si honesta

opent̄

Actio. que liceant inter se gaudia tractent

s̄ p̄byteri .i. omittāt canonicas aliqd̄

Si non permittant horas aut officij quid

Hic ponit aliā doctrinā rectificantiē vitā et honestatem clericorū dicēs.
nos in̄hibem⁹ q̄ oēs sacerdotes ita existentes in sacro ordine sint reuoluti
et semoti ab illis que ponunt̄ in lr̄a. scz q̄ non habeant nifos accipitres et
sic d̄ alijs. Et tā q̄ tales non sint clamorosi nec bibuli nec h̄ntes canes ve
naticos. et Possunt tamen exercere aliqd̄ opus si n̄tē fuerit. scz religare
libros. vel scribere. p̄ p̄mo si paupes et egeni existūt vel alia opa p̄similia
istis facere possunt. Subdit remouēdo dubiū. qz diceret quis. tunc mun
danit̄ seculares sacerdotes nihil debent opari p̄ d̄ductōe t̄pis. hoc dubi
um remouēdo d̄t. q̄ clerici possent exercere ista que patēt in lr̄a. scz q̄ p̄t
extendere retia sua. uidelz ad piscādū p̄ sua necessitate. etiā possunt cape
re aues vt alaudas. et sic de alijs. Et h̄r̄ possunt capere feras vt lepores.
vel aspiolos. et h̄s. S; tñ h̄ cū securitate et cautione fiat. dū scilz venatio n̄
sit clamorosa publica et manifesta. sed secreta et s̄missa. Et clerici possunt

Summula Raymundi

gaudia exercere inter se. scz. disputare in sacra scriptura. s; tñ clerici nō dñt
omittere horas canonicas d die. nec d btā y gine.

¶ Primo ē notādū circa lrām. auzor hic phibet clamorosam venatiōez
sacerdotib⁹. Pro quo nota q venatio ē duplex. qdā clamorosa ē qdā non
clamorosa. pma est phibita sacerdotibus. scda ē eis pcessa. si talis venatio
fit cā necessitatis vel recreatiōis vel utilitatis. Vñd sacerdotes s; duplices
quidam s; Epī. et illis potissime phibita ē. nam si facit Ep⁹ venatiōez cla
morosam d; suspēdi ab officio p spacium trium mēsiū. sed si sacerdos
simplex facit venatiōem clamorosam. tunc suspēditur ab officio p spaciu
duoz mēsiū.

¶ Secdo ē notādum. hic d; d negotijs secularib⁹ q sacdotes exercere pñt.
Pro quo sciēdū. negotia secularia s; multiplicia. qdā st ex sua natura in
honestā. vt ysura. symonia. et illa phibita s; tā secularib⁹ q cleric⁹. qdā s;
negotia secularia que ex sui natura s; honesta. et illa pueniunt tā clericis
q laicis: vidēz. vēdere frumenta que ipis creuerunt et similia. S; ista ne
gotia secularia honesta ex aliquib⁹ circūstātis fiunt inhonestā. Et istarū
circūstātiaz s; quattuor. scz. locus. tps. cā. et psona. Primo sūt inhones
ta ex loco. vidēz. si vēdit in loco sacro. quia hoc ē phibitum in Euāgelio
qn dñs repulit emētes et vendētes d tēplo dicēs. domus mea dom⁹ orōis
vocabitur. Secdo ex tpe. vidēz. si fiunt tpe. phibito vt dieb⁹ festiuis Tertio
fiunt illicita ex psona. quia vēdere et emere indifferēter cleric⁹ nō est licitū
ne mercatores videant. Quarto fiunt illicita ex cā vt si mala intētiōe fa
ciunt. scz. ppter defraudare. primū. Item notādum. d; in lrā. q sacerdos
tes non dñt ptermittere horas canonicas. Dubitat q. vtz sacdos omitt
ens horas peccet mortālī. Et videt q non. q; sacerdos non peccat mor
talī omittēdo missam. q; nec omittēdo horas canonicas. Anñs p; d; se. q;
si sacerdos abstinet a missa iō semp non peccat. q; d; btūs Aug⁹. nō lau
do nec vitupo sacerdotē cotidie missam celebrare. S; pñā pbat. q; plus vi
detur eē omisso missa q; horaz canonicaz. S; in oppositū ē lrā que d;.
q; quilibet sacerdos ē obligat⁹ ad horas canonicas in rei vitate. Et s; iu
sticiā non solum sacerdos. s; et cum hoc qlibet bñficiat⁹. vt p; extra de ce
lebratiōe m. itaz. ca. pmo. Ad illd dubiū rñdetur. q; pcepta s; duplicia. q;
dam affirmatiua. quedā negatiua. affirmatiua semp obligant et nō put
semp. sicut ē suare horas canonicas. q; ad hoc sacerdos sp tenet. nisi pñe
tus magna infirmitate. ppt quā horas canonicas implere nō pñt. S; pce
pta negatiua ista obligāt sp put sp. vt non furaris. nō mecharis. et ad illa
pcepta hō sp obligat. et non ē aliquis casus in quo hō possit licite trāsgre
di illa pcepta. Tunc d; ad rōem negādo pñam qñ arguitur. sacerdos licit
te pñt omittere missam. q; licite pñt omittere horas canonicas. Et tūc d; vlt
terius. q; missa non cadit s; pcepto di s; ex voluntaria. s; dicere horas ca
nonicas cadit s; pcepto dei.

¶ psbyteros vetamus
¶ Hos ancillarum prohibemus messe choreis
caueāt .i. tumult⁹ rusticoz
¶ Et fugiant strepitus laicozū siue tabernas

i. egenis

donat

Ut plus pauperibus christi tribuant. moderanter

de proprijs bonis

scz cibis pot?

Expensas proprias. sumendo supflua

Circum istam primo notandum. autor dicit qd clerici non dnt ducere coreas clericorum dicens clericos non decet ducere coreas publicas vel aliquas ancillas p circulus etiam clerici debent fugere strepitus laicorum et tabernare moderate de bent viuere dare pauperibus de proprijs bonis. et non dnt viuere in crapula. in supfluitate. et in voluptatibus.

Circa istam primo notandum. autor dicit qd clerici non dnt ducere coreas huius ro est. qd clerici debent esse speculum vitatis et tuitis. et i omnibus opibus bonis debent esse exemplar alijs hominibus. si qd ipsi cursant tunc publice super eos comune vulgus pclamant. et sic tunc grande peccatum committunt. qd corea nunquam raro absque peccato fieri potest. qd sacerdos dnt vitare coreas mulierum omnia similia. ne bent alijs malum exemplum

Secundo notandum. qd corea sic diffinit. est circulus cathenatus cuius centum est diabolus. Pro quo sciendum. qd diabolus circa coream non habet gladium sed multos. Primo habet gladium euaginatim exutum. et cum illo gladio diabolus informat mulieres ut exuat deponat palles. et hoc faciunt id est ut circūquaque vident scz ante retro a dextris a sinistris. Secundo hz gladium acutum. et cum illo informat mulieres ut exornant et ppant se antequam veniant ad coreas ut pnt ibi viris et circumstantibus coplacere. Tercio diabolus hz gladium inordinatim cum tali regit oes circumstantes qui inordinate corisant. quia semp ducunt coreas vsus sinistram in signum malicie. et de tali loquitur Proverbia qd toybi dicit vias que a dextris sunt nouit dominus. que aut a sinistra puerse sunt. Item diabolus hz gladium sciendum circūquaque ex omni parte. qd ille gladius sciendit oes sensus. psciendit enim auditum in hoc qd turpia audit. visum ut lasciuiam videt. olfactum qd faciunt respiratiam vestimentorum. gustum saporē. qd oes illas delectatōes obruminat et masticat et tactum psciendit. qd mollicie lasciuie ptingit. et sic ille gladius sciendit circūquaque. Et ideo dicitur in apocalypsi. ve ve reuobis sic habitatibus in terra: et p pmove dabitur eis etna damnatio. qd designat alienationem regni celestis. Pro sedo ve dabit eis insatiabilis infernus. Pro scio ve dabit eis intolerabilis pena. Videat ergo corisans ne cadat in illos gladios. et p pns in eternas damnatōes.

Mercio notandum. ista dicit qd clerici non dnt ire in tabernis et in alijs locis suspectis. Rō est quia in multiloquio non deest peccatum. ut p3 p btm Bernar dū. si ergo clerici eēt in tabernis et in strepitu laicorum tūc eēt in multiloquio et in vanitatibus qd sine peccato fieri non potest.

Ultimo notandum. qd clerici debent vitare cibaria supflua. et hoc id est ne intrent peccata. scz in vomitu vel in luxuria. vni metrista. Tururiat raro in boni pasta caro. Etia debet vitare supflua ppter diuersos morbos euitandos vni Alucenna. Plures moriunt gula qd gladio. Contra qd clamat btius Bernardus dicens. clerici nostri tps magis dediti sunt gula qd glorie. et qd virgini gloriose et magis intuentur martham qd marcum. et magis

Summula Raymundi

dent in Salomone q̄ in Salomone. De quib⁹ btū s Gregorius p̄terit⁹ dē.
Mirum ē d̄ clericis q̄nū s̄z aliud eē volunt. naz milites s̄z doctozib⁹
equiparari volunt. neutq̄ tñ actu h̄nt. nec em̄ pugnāt vt m̄fici milites.
nec euāgelizāt. z sic neutrum illorum ordine h̄uāt. Itē vnū eē volūt et
aliud facere nolunt. qz volunt vocari clerici. s̄z euāgelizare nolūt. Item
volunt eē milites z pugre nolunt. z sic neutq̄ debite s̄z. nec aliq̄s est ibi
ordo s̄z sempiternus horoz inhabitat.

s^o p̄byteroz

Horoz si vita mala sitq̄ sup̄sticiosa

s^o talis vita .i. publica

Et nō sit testa caueāt ne sit manifesta

.i. p̄suadēdo .i. vitādo

Nō exhortādo. sed qd̄ magis est fugiēdo

s^o nos iā dictū s^o ipoz clericoz

Scribimus hūc casum postremū ne vicioz

.i. p̄pls s^o clericz .i. mali

Debs cadit exemplo. licet occulte scelerari

s^o clerici .i. publicz s^o clericz

Qui sunt in viciis manifestis h̄i minus arcent

s̄ditos suos s^o tu sacerdos

Subiectos populos. ideo si nō potes esse

.i. p̄tinēs .i. occult⁹ .i. emēda s^o s̄ditos

Castus. sis cautus. tūc tute corriges ipos

.i. iformator

Discipulū regens doctor cōfunditur omnis

s^o aliq̄ .i. delictū maculat

De vitio. vitium doctorē si tener ipm

¶ Hic autor ponit aliā regulā p̄ modū notabilis d̄ vita z honestate cleri
coz dicēs. q̄uis clerici sunt defectuosi in vita z mali. p̄caueāt tñ sum mo
pe ne eoz malicia ap̄d vulgū eluceat ne reddāt suis s̄dit⁹ malū exēplū
qz viciolum eēt eis corrigere aliosz iposmet eē malos z viciosos. qz tunc
hoies dicerēt vos corrigis nos d̄ ist̄que redundāt in corp̄ v̄ra. qz si mala
eēt forte vos ea sugeretis. nā s̄m Lathonem Turpe est doctori q̄ culpa
redarguit ipm.

¶ Notābū p̄mo ex lrā h̄r q̄ si sacerdos non p̄t eē p̄tinēz castē viuere si
talis luxuriat hoc d̄z fieri caute ne scādalizat pplūm sibi cōmissūz malū
exēplū p̄beat alijs. Nū oēs doctozes sacre s̄pture p̄cordāt in h̄ q̄ mani
festū p̄c̄m plus puniē q̄ occultū. **¶** Dubitatur ḡ circa lrām v̄rū sacer
dos cognoscēs aliquā mulierē caute excusat a fornicatōe. Et videt q̄ sic
qz d̄ lrā. si non p̄t eē castus sit cautus. z ido talis cautio videt eum excu
sare. Itē p̄bat rōne sic. iste videt excusari a coitu qui fecit s̄m inclinatio
nē naturalē. sed aliq̄s sacerdos cognoscens aliquē caute facit s̄z inclinatio
tionē naturalē. ḡc̄. Maior est nota. qz opus nature est op⁹ necessitatis.

Minor pz. qz. multi bicūt se cē natos s̄b tali p̄stellatione q̄ n̄ p̄nt resistere. luxurie. alij dicunt se eē natos s̄b tali p̄stellatione q̄ vinculū castitat̄ infringere nequeunt s̄z s̄p casti manēt. ḡ videt̄ q̄ in hoc excusant̄. In oppositū arguūt theologi. nā vorū p̄nētie cuilibet ordini ē annexum. ḡ nullus p̄t aliquā coḡscere sine pctō. qz. in hoc q̄ aliq̄s trāsgredīr̄ votū. p̄nētie peccat mortalit̄. S̄c̄do sic arguit q̄dā doctor theologie. sacer ordo p̄hibet p̄tractū m̄rimoniū. ḡ potī cognitōem carnalē. Tenet p̄nā. qz. si hoc q̄ magis licitū est n̄ l̄z. ḡ nec id qd̄ min⁹. sed magis l̄z aliquā coḡscere matri monialit̄ q̄ extra m̄rimonium. ḡ si p̄mum non licitum ē. nec secunduz Mercio sic arguunt. hoc qd̄ non p̄cedit alijs hoib⁹ sine pctō mortali. hoc et̄ sacerdotib⁹ n̄ p̄cedit sine pctō mortali. sed cognoscere mulierem extra m̄rimoniū nulli p̄cedit absq̄ pctō mortali. ḡ minime p̄cedit sacerdoti. **M**inor pz. p̄p̄ham dicentē. Fornicatores et adulteros iudicabit d̄ns. et his trib⁹ rōnib⁹ quilibet cleric⁹ obuiare istis q̄ bicūt q̄ fornicatio ocula non sit pctm̄ mortale. Ad aliud dubiū r̄dēt q̄ sacerdos q̄ntūcūq̄z sit secret⁹ n̄ excusat̄ a fornicatōne p̄ p̄ns nec a pctō mortali. vt patuit ex d̄ctis. Sed tunc ad rōem q̄ dicebat si non p̄t eē castus. c̄. d̄. q̄ illa l̄ra auctoris intelligit̄ solūmodo p̄suasuet non consultiue vel admissiue. q̄si d̄iceret. tuti⁹ ē secrete q̄ manifeste facere. Sed ad sc̄dam q̄ d̄r̄ aliquē nasci s̄b tali p̄stellatione vel tali intelligit̄ dupl̄r̄. Uno mō gr̄a corpis vel p̄ mōdū inclinatiois corpis sic nat⁹ s̄b tali vel tali p̄stellatiōe magis inclināt ad h̄ q̄ ad illud. Alio mō intelligitur quo ad aiām sic non ē verum. qz. planes te non necessitat̄ sed inclināt. ḡ p̄stellatio non excludit pctm̄.

^{s̄ ex̄te} ^{i bonis tp̄alib⁹ et b̄n̄ficijs}

Patri p̄s bytero p̄uez succedere nolo

^{i. filij non p̄nt}

Des byteri nati nequeūt succedere patri

^{i. p̄nis hereditatib⁹} ^{i. iuratis b̄n̄ficijs. s̄ missam}

In patrimonio vel cura vel celebrādo

^{s̄ filijs} ^{i. placz}

Dis dispensare si vult poterit b̄n̄ papa

^{s̄ hō} ^{i. excoicatioes} ^{i. clerici h̄ntes ptatē}

Nullus habet bannos nisi p̄sone speciales

^{i. h̄ntes eoz̄ autoritatē}

Nt sunt pastores vel eoz̄ legitimari

^{s̄ ep̄i} ^{i. excoicare. i. valēt. s̄ admittit}

Quiq̄ suis locis banire solēt alijs nō

^{i. sp̄ialis} ^{s̄ sacerdotib⁹} ^{data autoritas}

Unica insit eis sup̄ his collata potestas

^{i. locū dat} ^{i. capellanus}

Postoz̄i cedat de iure vicarius omnis

^{p̄pus pastor} ^{s̄ pastores} ^{s̄ missam} ^{s̄ ecclia}

Legitimus. nullus sine quo celebrabit in illa